การคัดเลือก “สหกรณ์ดีเด่น” ไม่เป็นธรรม ... ฟ้องศาลปกครองได้หรือไม่ ?

โดย ลุงถูกต้อง

สหกรณ์ คือ องค์กรทางเศรษฐกิจและสังคมที่กลุ่มคนรวมตัวกันโดยสมัครใจ เพื่อช่วยเหลือกันและกัน เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์การเกษตร ฯลฯ ซึ่งสมาชิกทุกคนเป็นเจ้าของและมีสิทธิออกเสียงเท่ากันในการบริหารงาน โดยมีกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบภารกิจในการส่งเสริม แนะนำ และพัฒนาระบบสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ รวมถึงกำกับดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พาให้ชวนสงสัยว่า ... กรณีที่ภาครัฐได้ดำเนินการคัดเลือกสหกรณ์ดีเด่นเพื่อยกย่องประกาศเกียรติคุณ เสริมสร้างให้เกิดขวัญและกำลังใจในการสร้างผลงาน หากการคัดเลือกดังกล่าวไม่เป็นธรรมหรือไม่ถูกต้อง เช่นนี้ ... สหกรณ์ที่ไม่ได้รับการคัดเลือกจะสามารถฟ้องคดีต่อศาล เพื่อขอให้เพิกถอนผลการคัดเลือกและเรียกให้ชดใช้ค่าเสียหายได้หรือไม่ ?

ประเด็นปัญหา : กรณีสหกรณ์ทองดำได้รับคะแนนรวมเป็นอันดับที่ 1 ในการคัดเลือกสหกรณ์ดีเด่นระดับจังหวัด แต่คณะกรรมการระดับจังหวัดเพื่อคัดเลือกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ ได้ตรวจสอบคุณสมบัติพบว่า สหกรณ์ทองดำมีการรับฝากเงินจากบุคคลภายนอกซึ่งไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ จึงถือว่าขาดคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์การคัดเลือกสหกรณ์ดีเด่นแห่งชาติ คณะกรรมการระดับจังหวัดฯ จึงเสนอชื่อสหกรณ์ทองดีซึ่งได้รับคะแนนอันดับที่ 2 เพื่อเข้ารับการคัดเลือกในระดับภาคต่อไป สหกรณ์ทองดำเห็นว่าการดำเนินการดังกล่าวไม่ถูกต้อง ทำให้ตนเสื่อมเสียชื่อเสียง และเสียโอกาสในการได้รับการคัดเลือกให้เป็นสหกรณ์ดีเด่นระดับจังหวัดและหมดสิทธิได้รับเงินรางวัล จึงนำคดีมาฟ้องต่อ**ศาลปกครอง** เพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนผลการคัดเลือกดังกล่าวและให้สำนักงานสหกรณ์จังหวัด (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1) และคณะกรรมการระดับจังหวัดฯ *(ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ 11)* ชดใช้ค่าเสียหายพร้อมดอกเบี้ย

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาว่า : รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 197 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครองอันเนื่องมาจากการ**ใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมายหรือเนื่องมาจากการดำเนินกิจการทางปกครอง** ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 9 วรรคหนึ่ง กำหนดให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง เช่น คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดเนื่องจากกระทำโดยไม่มีอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น ...

เมื่อการดำเนินการของคณะกรรมการระดับจังหวัดเพื่อคัดเลือกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติในคดีนี้ เป็นไป**ตามนโยบายของกรมส่งเสริมสหกรณ์** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อยกย่องประกาศเกียรติคุณและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ให้สาธารณชนทั่วไปได้รู้จักและยึดถือเป็นแบบอย่างในการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการเสริมสร้างให้เกิดขวัญและกำลังใจในการสร้างผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม อัน**มิใช่เป็นการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมายหรือการดำเนินกิจการทางปกครอง**ที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามที่กฎหมายกำหนด คดีนี้จึงไม่ใช่คดีพิพาทตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ศาลปกครองจึง**ไม่อาจรับคำฟ้อง**ของผู้ฟ้องคดีไว้พิจารณาได้ *(คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 417/2569)*

สรุปได้ว่า : *การคัดเลือกสหกรณ์ดีเด่นเพื่อยกย่องประกาศเกียรติคุณ เป็นการดำเนินการตามนโยบายของกรมส่งเสริมสหกรณ์ในกรณีนี้ มิใช่เป็นการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมายหรือการดำเนินกิจการทางปกครองของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงไม่อาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อขอให้มีคำพิพากษาเพิกถอนผลการคัดเลือกดังกล่าวได้ ... นั่นเองครับ*

(ปรึกษาการฟ้องคดีปกครองได้ที่สายด่วนศาลปกครอง 1355)

****